

TÓTH ÁGNES

Vonaton

Az öregasszony

A menetiránynak háttal ülő öreg parasztasszony hirtelen felriadt, bő szoknyájának zsebéből előhalászott egy gyűrött zsebkendőt, és erősen belefújta az orrát, olyan hangot hallatva, mintha a távoli mozdony sípja szólna az alagút előtt. A műveletet többször is megismételte, majd a vászondarabot visszagyömöszölte a zsebébe. Feje felett a csomagtartóban nagy kosár és vászonzsák púposodott, amolyan igazi parasztszagot eregetve, melyben a padláson tárolt egérszagú gabona, a savanykás túró és avas szalonna szaga keveredett.

Cserzett arcában sok-sok ránc között hunyorgott fakókék szeme. Eres, bütykös kezével lassan kibontogatta elemózsiás csomagját, és fogatlan ínyével kitartóan majszolni, rágni kezdte a barnára pirult csirkecombot, miközben az állán végigfolyt a zsír, és lecseppent hímzett bekecsére. Amikor végzett, újra előkötötte szoknyája zsebéből a még nedves, gyűrött zsebkendőt, és jól beletörölte petyhüdt száját, állát. Kicsit még nyámnyogott, apró maradékot forgatott a nyelvével, szopogatta egy ideig, mint csecsemő a tápszert, aztán lenyelte. Mivel az evésben igen elfáradt, verejtékcseppek ültek ki a homlokára, ezért újra előhúzta a rongydarabot. Lassan már egy fillérsnyi hely sem maradt az ábrázatán, amin végig ne szántott volna vele. Miután ily módon rendbe tette magát, szorosabbra kötötte álla alatt fekete kendőjét, lehunyta a szemét, és ráejtve fejét a rohanó póznák árnyaira, elszundított.

Elnéztem, ahogy pihent megkopott népviseletében, békés vén ábrázatával. Éppen arra gondoltam, hogy van benne valami megnyugtató ősi, barázdaszagú paraszti egyszerűség, amit még nem fertőzött meg a civilizáció, amikor hirtelen megcsörrent a zsebében egy mobiltelefon, ő pedig felriadva előkapta, és nagyot sipítva belehallózott.

A mester

Cserzett arca ragyogott az örömtől. Többször is elővette gyűrött, kockás zsebkendőjét és kibogozva újraszámolta a pénzt. Nem fért a bőrében. Felállt, leült, többször is kiment a peronra, és rágyújtott. Belebámult az

TÓTH ÁGNES (1946, Nagyváradi) újságíró, prózaíró, költő. 1990-től a Bihari Napló riportere, szerkesztője. 1994-től 2002-ig a Duna Televízió váradi tudósítója. Több gyermekvers- és prózakötete jelent meg, Csupabohócok című bohózatát 1995-ben mutatta be a váradi bábszínház. Legújabb kötete: Tündérialom (gyermekversek, Holnap Kulturális Egyesület, RMDSZ és Partium Alapítvány, 2020).

elforduló tájba, aztán visszament a kupéba. Nézte napbarnított, eres, munkában megkérgeződött kezét, és mosolygott. Ezzel a két nagyszerű kezével keresett néhány nap alatt annyi pénzt, mint más egy hónap alatt! Ezt legszívesebben világgá is kürtölte volna, ha lett volna kinek. De a fülkében egyedül utazott, az meg hogy jönne ki, hogy átmegy a szomszédos kupéba dicsekedni. Elővette az uzsonnáját, és jóízűen befalta. Kolozsváron aztán sokan szálltak fel. Többek között egy szimpatikus fiatalember is. Beszélgetni kezdtek. Szó szót követett, kiderült, hogy a fiú zenész, idén végez a kolozsvári zeneakadémián. A mi emberünk úgy érezte, megfogta az isten lábát. Szóval muzsikál. Zongorán játszik? Nahát. És orgonán is? Nagyszerű! Akkor biztosan tudja, milyen egy orgona szerkezete, és milyen kacifántos elkészíteni egy orgonasípot. Igen, tudja, mondta a fiú. Derűsen hallgatta a meglett korú férfit, aki gyerekes örömmel mesélte, hogy ő, ezzel a két bütykös kezével javította meg a templomuk orgonáját. Három új sípot készített és helyezett a hangszerbe. Persze előbb jól megvizsgálta, megkopogtatta, mint az orvos a betegét. Megmérte, melyik milyen hosszúságú legyen, milyen vékonyságú lemezből készüljenek, hogy a megfelelő hangot adják ki magukból. És meg is csinálta! Most olyan szépen szól az a vén harmónium, mint ifjúkorában. Ezer lejt adott neki a pópa, olyan elégedett volt. Ő pedig most meglepi az asszonyt. Ajándékot vesz neki. Hadd örüljön. A fiú is örült, hogy egy orgonakészítő mesterrel hozta össze a sors. Búcsúzáskor az öreg kezét nyújtott és közölte, hogy ha netán a falujukba vetődne a kedves fiatalember, szívesen látja vendégül otthonában. Biztos, meg fogja találni, mert őt mindenki ismeri. Csak keresse Gheorghét, a traktoristát.

A szilágysági ember

Popovics, a hatvanas éveiben járó, kopaszodó, szilágysági ember komótosan szállt le a vonatról, és súlyos hátizsákjától kissé meggörnyedve, komor ábrázattal haladt a kijárat felé. Már tíz éve élt a Bihar megyei városban. Hogy mi okból került ide, arról soha nem beszélt, de talán amiatt volt olyan bús a képe, s talán ezért kereste fel sűrűn a Körös-parti sörözőt.

Csak akkor derült fel az ábrázata, ha szóba került a faluja. Olyankor szélesen vigyorgott, és elővillant bal szemfoga, amelynek felét mintha egy kemény flekkenben felejtette volna.

Ugyanabba az ivóba tért be egy-egy sörre Stefán, a fiatal zenetanár is, akiről a szilágysági ember első ránézésre megállapította, hogy a falubeli szomszédjának a fia lehet, hisz kiköpött olyan, ezt az áll és orr vonala is megerősíti. Ezek után szent meggyőződése volt, hogy Stefán a falubelije, és bár a fiatalember mindig tiltakozott e megállapítás ellen, Popovics elengedte a füle mellett, és attól kezdve csak úgy hívta: „falumbeli”.

Amikor Stefán néha betért az ivóba egy sörre, Popovics bús ábrázata azonnal felderült, kivillantotta csorba szemfogát, és vidáman odakiáltott: „Isten hozott, kedves falubeli barátom!”

Stefán pedig jó pedagógusként és toleráns emberként ráhagyta. Már megtapasztalta, hogy a tiltakozásnak nincs semmi értelme, mert azt úgyszem akarla meghallani Popovics. Talán azért, mert erősen szüksége volt egy vele egy faluból származó honfitársra, aki csillapíthatja a honvágyát, akivel megoszthatja régi élményeit, melyek mintha közösek lennének. Ilyenkor valósággal kivirult, és csak úgy áradozott a szülőfalujában megésett dolgokról. Mesélt a gyerekkoráról, a pletykás szomszédokról, a legelőről, ahol a kecskéire vigyázott, a nyikorgó kerekés kútról, amibe beleejtette a kalapját, a faluvégi cigány asszony nádfedeles házáról, melynek tetején gólyapár fészkelte. Beszélt az öreg, villám sújtotta fáról, amely a falu bejáratánál áll derékba törve. Megemlítette a kocsmát is, ahol egy lány miatt összeverekedett Mironnal, a henteslegénnyel, s úgy behúzott neki, hogy eltört a szemfoga. Ilyenkor hozzátette: „Tudod, Stefán barátom, arról a fekete bajszos, nagydarab emberről beszélek, akinek a vegyesbolt mellett van a hentesáru üzlete. Biztos, te is jól ismered.” Stefán pedig a barátság érdekében ráhagyta, bólogatott, bár fogalma sem volt, kiről beszél a másik, hiszen sose járt abban a faluban.

Később, pár sör elfogyasztása után, Popovics unszolására, abba is beleegyezett, hogy a következő hétvégén vonatra ülnek, s majd együtt utaznak „haza”, hogy újra lássák a szülőfalujukat. Ez talán nem is esett volna nehezebbre Stefánnak, hiszen a Popovics elbeszéléseiből lassanként már mindent tudott a településről, melynek bejáratánál még mindig ott állhat a villám sújtotta öreg fenyő. Maga előtt látta a szilvafákkal szegélyezett poros utcákat, a legelőt, a vén cigány asszony nádfedeles házát, tetején a gólyákkal, a kiserdőt, a kukoricaföldet, az öreg iskolát, a veteményeskerteket, a maguktól hazataláló teheneket, a csonkatornyú templomot és a kérges tenyerű embereket is, akiket már a nevük és a szokásuk szerint is megismerne.

Ám a közös, hétvégi falulátogatásra mégsem került sor, mert Popovics, ki tudja, miért, hirtelen elmaradt, nem jött többet a kocsmába.

Teltek, múltak a hónapok, és bár Stefán megkönnyebbülést érzett, mégis valami furcsa üresség emésztette. Hiányzott neki a falu.